

วรรณคดีวันนี้ "มัทนะพาธา

นำเสนอเมื่อ : 17 ก.ย. 2551

เรื่องย่อมัทนะพาธา

มัทนะพาธา

ตำนานดอกกุหลาบ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วรรณคดี เรื่องนี้มีคุณค่าทางวรรณคดีสูงล้ำยิ่งนักด้วยเปี่ยมไปด้วยถ้อยคำไพเราะงดงาม การดำเนินเรื่องที่ครบถ้วนทั้งรสแห่งความรัก รสแห่งความแค้น รสแห่งความเกลียด รสแห่งความทุกข์ระทม ดั่งจะกล่าวบทไปดังนี้....

จอมเทพสุเทพณ์เป็นทุกข์อยู่ด้วยความลุ่มหลงเทพธิดามัทนาแม่จิตรระรถ

ผู้สารถิ์คู่บารมีจะนำรูปของเทพเทวีผู้เลอโฉมหลายต่อหลายองค์มาถวายให้เลือกชม

สุเทพณ์ก็มีสนใจไยดี

จิตรระรถจึงนำมาถวายวินิทยาธรรมาเฝ้าสุเทพณ์ให้มาวินไช้เวทมนตร์เรียกนางมัทนามาหา เมื่อมาแล้วนางมัทนาก็เหม่อลอยมิมีสติสมบุรณ์เพราะตกอยู่ในฤทธิ์มนตรา สุเทพณ์มีต้องการได้นางด้วยวิธีเยี่ยงนั้น จึงให้มาวียนคลายมนตร์แต่ครั้งใดสติแล้วนางมัทนาก็ปฏิเสธวามีมีจิตเสนาหาคอบด้วยมิว่าสุเทพณ์จะเกี่ยวพาและรำพันรักอย่างไร สุเทพณ์โกรธหนักจึงจะสาปมัทนาให้ไปเกิดในโลกมนุษย์

มัทนาขอให้นางได้ไปเกิดเป็นดอกไม้กลิ่นหอมเพื่อให้มีประโยชน์บ้างสุเทพณ์จึงสาปมัทนาให้ไปเกิดเป็นดอกกุหลาบทั้งงามทั้งกลิ่นทั้งรูป และมีแต่เฉพาะบนสวรรค์ยังไม่เคยมีบนโลกมนุษย์ โดยที่ในทุกๆ 1 เดือน นางมัทนาจะหลายร่างเป็นคนได้ชั่ว 1 วัน 1 คืน

ในเฉพาะวันเพ็ญของแต่ละเดือนเท่านั้นและถ้านางมีความรักเมื่อใดนางก็จะมิต้องคืนรูปเป็นกุหลาบอีก แต่นางจะได้รับความทุกข์ทรมานเพราะความรักจนมีอาจทนอยู่ได้และเมื่อนั้นนางอ่อนวอนขอความช่วยเหลือ ดันจึงจะดโโทษทัณฑ์ให้แก่นาง

นางมัทนาไปจุติเป็นกุหลาบงามอยู่ในป่าหิมะวันบรรดาศิษย์ของฤๅษีนาม

กาละทรรคินมาพบเข้าจึงนำความไปบอกพระอาจารย์

กาละทรรคินจึงให้ขุดไปปลูกในบริเวณอารามของตนในขณะที่จะทำการขุดก็มีเสียงผู้หญิงร้องกาละทรรคินเล็งญาณดู

ก็รู้ว่าเป็นเทพธิดามาจุติ จึงได้เอ่ยเชิญและสัญญาว่าจะคอยดูแลปกป้องสืบไป เมื่อนั้นการจึงสำเร็จด้วยดี วันเพ็ญในเดือนหนึ่งท้าวชัยเสนกษัตริย์แห่งหัตดินาปุระได้เสด็จออกกาลาสัตว์ในป่าหิมะวันและได้แวะมาพักที่อารามพระฤๅษี ครั้นได้เห็นนางมัทนาในโฉมของนารีผู้งดงามก็ถึงกับตะลึงและตกหลุมรักจนถึงกับรับสั่งให้มหาดเล็กปลุกพลับพลา

พักแรมไว้ใกล้อารามนั้นทันที

ท้าวชัยเสนรำพันถึงความรักลึกซึ้งที่มีต่อนางมัทนาครั้นเมื่อนางมัทนาออกมาที่ลานหน้าอาศรมก็มีเห็นผู้ใด
ด้วยเพราะท้าวชัยเสนหลบไปแฝงอยู่หลังกอไม่นางมัทนาได้พรรณาถึงความรักที่เกิดขึ้นในใจอย่างทวมทน
ท้าวชัยเสนได้สดับฟังทุกถ้อยความจึงเผยตัวออกมาทั้งสองจึงกล่าวถึงความรู้สึกอันล้าลึกในใจที่ตรงกันจนเข้าใจในรัก
ที่มีต่อกันจากคำคืนถึงยามรุ่งอรุณ ท้าวชัยเสนจึงทรงประกาศหมั้นและคำสัญญาไว้

ณ ริมฝั่งลำธารใกล้อาศรมนั้นเมื่อมีความรักแล้วนางมัทนาก็ยังคงรูปเป็นนารีผู้งดงาม
มีต้องกลายเป็นนกหลายอีก

ท้าวชัยเสนได้ทูลขอนางมัทนา

พระฤๅษีก็ยกให้โดยให้จัดพิธีบูชาทวยเทพและพิธีวิวาหมงคลในป่านั้นเสียก่อน
ท้าวชัยเสนเสด็จกลับวังหลายเพลมาแล้วแต่ก็มีได้เสด็จไปยังพระตำหนักขวงในด้วยว่ายังทรงประทับอยู่แต่ในอุทยาน
พระนางจันทิมาเสด็จมาเสวยกับนางมัทนาจนรู้ว่าพระสวามีนำสาวชาวป่ามาด้วยจึงตามมาพบท้าวชัยเสนกำลังอยู่กับนาง
มัทนาพอดี เมื่อพระนางจันทิมาเฝ้าจากค่อนขอตดูหมิ่นนางมัทนา ท้าวชัยเสนก็กริ้วและทรงดูดาว่าเป็นมเหสีผู้ริษยา

พระนางจันทิมาแค้นใจนักให้คนไปทูลฟ้องพระบิดาผู้เป็นเจ้าของแห่งนครให้ยกทัพมาทำศึกกับท้าวชัยเสน
จากนั้นก็คบคิดกับนางค่อมราลีและวิฑูรพราหมณ์หมอบเสนอทำอุบายกลืนเกลางนางมัทนาโดยส่งหนังสือไปทูลท้าวชัย
เสนว่านางมัทนาป่วย ครั้นเมื่อท้าวชัยเสนรีบเสด็จกลับมาเยี่ยมนางมัทนาก็กลับพบหมอบพราหมณ์

กำลังทำพิธีอยู่ใกล้จตุรพักตรพิมาน

วิฑูรกับนางเกศินีชาวหลวงของนางจันทิมาจึงทูลใส่ความว่านางมัทนาให้ทำเสน่ห์เพื่อให้ได้ร่วมชื่นชมสุขกับศุภางค์

ท้าวชัยเสนกริ้วนัก รัสสั่งให้ศุภางค์ประหารนางมัทนาแต่ศุภางค์ไม่ยอม

ท้าวชัยเสนจึงสั่งประหารทั้งคู่

พระนางจันทิมาได้ขอรับเข้ามาทูลว่าตนจะอาสาออกไปห้ามศึกพระบิดาซึ่งคงเข้าใจผิดว่านางกับท้าวชัยเสนนั้นบาดหมาง
กัน แต่ท้าวชัยเสนตรัสว่าทรงรู้ทันอุบายของนางที่คิดก่อกองศึกแล้วจะห้ามศึกเอง
พระองค์จะขอออกทำศึกอีกคราแล้วตัดหัวกษัตริย์มครพธูดาเอามาใหนางผู้ขบถต่อสวามีตนเอง
ขณะตั้งค่ายรบอยู่ที่นอกเมืองวิฑูรพราหมณ์เฒ่าได้มาขอเขาเผ่าท้าวชัยเสนเพื่อสรวุภาพความทั้งปวงว่าพระนางจันทิมา
เป็นผู้วางแผนการร้าย ซึ่งในที่สุดแล้วตนสำนึกผิดและละอายต่อบาปที่เป็นเหตุให้คนบริสุทธิ์ต้องได้รับโทษประหาร

ท้าวชัยเสนทราบความจริงแล้วคั่งแค้นจนดำริจะแทงตนเองให้ตายแต่อำมาตย์นั้นวิฑูรธนะเข้าห้ามไว้ทันและสรวุภา
พว่าในคืนเกิดเหตุนี้ตนละเมิดคำสั่งมิได้ประหารศุภางค์และนางมัทนาหากแต่ไปลอยเขาป่าไปซึ่งนางมัทนานั้นได้
โลมะทัด

ศิษย์เอกของฤๅษีกาละทรศินนำพวกกลับสู่อาศรมเดิม

แต่ศุภางค์นั้นแฝงกลับไปรวมกับกองทัพแล้วออกต่อสู้กับข้าศึกจนตัวตาย

ท้าวชัยเสนจึงรับสั่งให้ประหารทวามครที่ถูกจับมาเป็นเชลยไว้ก่อนหน้านั้นแล้วสวนพระนางจันทิมาเสด็จให้เนร
เทศออกนอก

พระนคร ด้วยทรงเห็นว่าอันนารีผู้มีใจมุ่งร้ายต่อผู้เป็นสามีก็คงต้องแพภัยตนเอง

มีอาจอยู่เป็นสุขได้นานแน่

ฝ่ายนางมัทนานั้นได้ทำพิธีบูชาเทพและวอนขอร้องให้สุเทพณ์จอมเทพช่วยนางด้วยสุเทพณ์นั้นก็ยินดีจะแก้คำสาปแล
ะรับนางเป็นมเหสี

แต่นางมัทนาก็ยังคงปฏิเสธและว่าอันนารีจะมีสองสามีได้อย่างไรสุเทพณ์เห็นว่านางมัทนายังคงปฏิเสธ

ความรักของตนจึงกริ้วนักสาปส่งให้นางมัทนาเป็นดอกกุหลาบไปตลอดกาล

มีอาจกลายเป็นมนุษย์ได้อีกต่อไป

เมื่อท้าวชัยเสนตามมาถึงในป่านางปริยัมวะหาที่ตามมาปรนนิบัติดูแลนางมัทนาด้วยก็ทูลเล่าความทั้งสิ้นให้ทรงทราบ

ท้าวชัยเสนจึงร้องรำให้ด้วยความอาลัยรักแล้วขอให้พระฤๅษีช่วย
โดยใช้มนตราและกลาวเชิญนางมัทนาให้ยินยอมกลับเขาไปยังเวียงวังกับตนอีกคราเมื่อพระฤๅษีทำพิธีแล้วท้าวชัยเส
นก็รำพันถึงความหลงผิดและความรักที่มีต่อนางมัทนาให้ตนกุหลาบได้รับรู้
จากนั้นจึงสามารถขุดตนกุหลาบได้สำเร็จท้าวชัยเสนได้นำตนกุหลาบขึ้นวอทองเพื่อนำกลับไปปลูกในอุทยาน
และขอให้ฤๅษีกล่าวสรรคนให้พรวิเศษว่ากุหลาบจะยังคงงดงามมีโรยราตราบจนกว่าตัวพระองค์เองจะสิ้นอายุขัยพระ
ฤๅษีก็อวยพรให้ตั้งใจ
และประสิทธิ์ประสาทพรให้กุหลาบนั้นดำรงอยู่คู่โลกนี้มีสิมณพันธ์อีกทั้งยังเป็นไม้ดอกที่กลิ่นอันหอมหวานสามารถช่ว
ยดับทุกข์ในใจคนและดลบันดาลให้จิตใจเบิกบานเป็นสุขได้ ชาย-
หญิงเมื่อมีรักก็จักไซ้ดอกกุหลาบเป็นสัญลักษณ์แห่งความรักแท้สืบต่อไป